

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาดังนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) โดยมีวิธีการเก็บข้อมูล 3 วิธีคือ วิธีการส่งแบบสอบถาม วิธีการสัมภาษณ์และสังเกต และวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวที่สำคัญ สำหรับวิธีดำเนินการศึกษาวิจัยจะนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้คือ

1. วิธีการส่งแบบสอบถาม
2. วิธีการสัมภาษณ์และสังเกต
3. วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวที่สำคัญ

1. วิธีการส่งแบบสอบถาม

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาโดยให้กรอกแบบสอบถาม กทันตแพทย์ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 162 คน เป็นประชากรในการศึกษา ซึ่งข้อมูลครั้งแรกได้มาจาก ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5 ทำให้เป็นปัจจุบันโดยสอบถามจำนวนที่แน่นอนตามหน่วยงานเหล่านี้อีกครั้งหนึ่ง (มีทันตแพทย์เพิ่มขึ้นมาอีก 8 คน)

ทันตแพทย์จำนวน 162 คนนั้น เมื่อพิจารณาตามสถานที่ปฏิบัติงานสามารถจัดกลุ่มออกได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ปฏิบัติงานในคณะทันตแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จำนวน

101

คน

กลุ่มที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐ

สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

จำนวน

29

คน

กลุ่มที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐ

สังกัดกระทรวงอื่น ๆ จำนวน 11 คน

กลุ่มที่ปฏิบัติงานในโปสคลินิก

หรือโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ปฏิบัติงานในคลินิกเอกชนอิสระ

จำนวน 16 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มีทั้งหมด 52 ข้อ (รายละเอียด

โปรดดูที่ภาคผนวก ก) สร้างขึ้น โดยอาศัยแนวคิดจากการค้นคว้าเอกสาร

ผู้วิจัยเลือกให้แบบสอบถามทั้งนี้ก็เพราะว่า

- ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้มีการศึกษาดี สามารถตอบคำถามของผู้วิจัยได้

โดยไม่ต้องการคำอธิบายประกอบ

- เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบ โดยไม่มีผู้วิจัยไป

เกี่ยวข้องกับขั้นตอน

- ต้องการให้ผู้ตอบมีเวลาคิดคำตอบนาน

- ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

ซึ่งในแบบสอบถามฉบับนี้ ประเภทของคำถามเป็นคำถามแบบปลายปิด (Closed

End Question) แบบสอบถามประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปที่ต้องการศึกษา ประกอบด้วย เพศ, อายุ, สถาบันที่จบการศึกษา ระดับทันตแพทยศาสตรบัณฑิต, จำนวนปีหลังจบการศึกษาทันตแพทยศาสตร, จำนวนชุดของเครื่องมือ, วิธีปฏิบัติเมื่อตรวจภายในช่องปาก, วิธีปฏิบัติต่อผู้ป่วยที่มีอาการคล้ายเอดส์, วิธีทำให้ปราศจากเชื้อในคลินิกทันตกรรม, วิธีทำลายของใช้แล้ว

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ จำนวน 14 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นการให้เลือกคำตอบข้อที่ถูกที่สุด เพียง 1 ข้อเลือก จากทั้งหมดให้เลือก 3 ข้อเลือก

เกณฑ์การให้คะแนน

คำถามที่ผู้ตอบ ตอบได้ถูกต้อง จะได้ 1 คะแนน

คำถามที่ผู้ตอบ ตอบผิด จะได้ 0 คะแนน

คำถามที่ไม่มีคำตอบ จะได้ 0 คะแนน

3. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ในคลินิกทันตกรรม

จำนวน 14 ข้อ เป็นทัศนคติในเชิงบวก จำนวน 8 ข้อ เป็นทัศนคติในเชิงลบ จำนวน 6 ข้อ โดยให้เลือก 5 ข้อ เลือกคือ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, น้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

ในส่วนของแบบสอบถามด้านทัศนคตินั้น ซึ่งมีคำถามอยู่ 2 ลักษณะคือ ทัศนคติในเชิงบวกและทัศนคติในเชิงลบ เมื่อนำมาคิดคะแนนจะใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

ทัศนคติในเชิงบวก	ผู้ที่ตอบ	มากที่สุด	ได้คะแนน	5	คะแนน
		มาก	ได้คะแนน	4	คะแนน
		ปานกลาง	ได้คะแนน	3	คะแนน
		น้อย	ได้คะแนน	2	คะแนน
		น้อยที่สุด	ได้คะแนน	1	คะแนน

ทัศนคติในเชิงลบ	ผู้ที่ตอบ	มากที่สุด	ได้คะแนน	1	คะแนน
		มาก	ได้คะแนน	2	คะแนน
		ปานกลาง	ได้คะแนน	3	คะแนน
		น้อย	ได้คะแนน	4	คะแนน
		น้อยที่สุด	ได้คะแนน	5	คะแนน

และนำคะแนนทั้งหมดมารวมกัน เป็นคะแนนรวมของแต่ละบุคคล

4. ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของทันตแพทย์ เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ในคลินิกทันตกรรมจำนวน 14 ข้อ มีคำตอบให้เลือก 3 ข้อ เลือกคือ ทำทุกวัน, ทำเป็นบางวัน, ไม่เคย

เลข

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ข้อที่ผู้ตอบ ตอบว่า ทำทุกวัน	ได้คะแนน	3	คะแนน
ข้อที่ผู้ตอบ ตอบว่า ทำเป็นบางวัน	ได้คะแนน	2	คะแนน
ข้อที่ผู้ตอบ ตอบว่า ไม่เคยเลย	ได้คะแนน	1	คะแนน

ซึ่งขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสร็จแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน นิยามความตรงด้านเนื้อหา (CONTENT VALIDITY) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
2. นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบก่อนนำไปใช้จริง กับกลุ่มทันตแพทย์ที่ไม่ได้อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมารับการอบรม "เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข" ที่โรงแรม ลานนาพาเลข วันที่ 24-28 กุมภาพันธ์ 2535 จำนวน 20 คน เพื่อดูความเข้าใจคำถาม ความชัดเจนในเนื้อหา ตลอดจนปัญหาในการปฏิบัติงานจริง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้จริง

1.3 วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบแล้ว ส่งไปให้ประชากรทันตแพทย์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้ตอบ ดังนี้

1. ทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นำไปแจกที่ธุรการของแต่ละภาควิชา และขอให้เจ้าหน้าที่ธุรการเป็นผู้รวบรวมส่งกลับคืน
2. ทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานบริการของรัฐอื่นๆ และเอกชน ได้จัดส่งแบบสอบถามให้ทางไปรษณีย์ และให้ทันตแพทย์เป็นผู้ส่งกลับคืน
3. ได้จัดทำหีบลับประจำแบบสอบถามแต่ละชุดไว้ด้วย เพื่อตรวจสอบผู้ที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน ซึ่งได้จัดส่งแบบสอบถามชุดที่ 2 ไปให้อีกครั้งหนึ่ง
4. ระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล วันที่ 20 เมษายน 2535-29 พฤษภาคม 2535

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทุกฉบับ โดยมีข้อตกลงว่า แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทุกฉบับจะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหมด แม้ว่าบางส่วนของแบบสอบถามจะไม่สมบูรณ์ก็ตาม เพราะไม่สามารถที่จะหาคำตอบส่วนอื่นที่มีคุณค่าได้ โดยที่คนที่ไม่มีคำตอบในแต่ละข้อจะนำมาคำนวณเป็นจำนวนคน แต่ในการคิดค่าเฉลี่ย คิดจากคนที่ให้คำตอบเท่านั้น

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับไมโครคอมพิวเตอร์ SPSS/PC+ โดย

1. ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านการปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่และร้อยละ รวมทั้งค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

โดยที่ความรู้นี้จะตีความโดยใช้คะแนนเฉลี่ยดังนี้

คะแนนความรู้ระหว่าง 13-14	คะแนน	ถือว่ามีความรู้ดีมาก
11-12	คะแนน	ถือว่ามีความรู้ดี
9-10	คะแนน	ถือว่ามีความรู้ปานกลาง
7- 8	คะแนน	ถือว่ามีความรู้ไม่ดี
0- 6	คะแนน	ถือว่ามีความรู้ไม่ดีที่สุด

โดยที่ทัศนคตินี้จะตีความโดยใช้คะแนนเฉลี่ยดังนี้

คะแนนทัศนคติอยู่ระหว่าง 57-70	คะแนน	ถือว่าทัศนคติดีที่สุด
43-56	คะแนน	ถือว่าทัศนคติดี
29-42	คะแนน	ถือว่าทัศนคติปานกลาง
15-28	คะแนน	ถือว่าทัศนคติไม่ดี
0-14	คะแนน	ถือว่าทัศนคติไม่ดีที่สุด

และการปฏิบัตินี้จะตีความ โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนการปฏิบัติอยู่ระหว่าง 29-42	คะแนน	ถือว่า การปฏิบัติดี
----------------------------------	-------	---------------------

15-28 คะแนน ถือว่า การปฏิบัติพอใช้

0-14 คะแนน ถือว่า การปฏิบัติควรปรับปรุง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติในวิเคราะห์โดยใช้

1. ข้อมูลของความรู้ ทักษะ การปฏิบัติของประชากร

2. ข้อมูลของความรู้ ทักษะ การปฏิบัติของแต่ละกลุ่มย่อย ซึ่งมีการแยก 2

แนวคิด คือ

แยกตามสถานที่ปฏิบัติงานเป็น 5 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ปฏิบัติงานในคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐ สังกัดกระทรวงอื่น ๆ

กลุ่มที่ 4 กลุ่มที่ปฏิบัติงานในโปลีคลินิก หรือโรงพยาบาลเอกชน

กลุ่ม 5 กลุ่มที่ปฏิบัติงานในคลินิกเอกชนอิสระ

แยกตามสถานที่ปฏิบัติงานเป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ปฏิบัติงานในคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐ

กลุ่ม 3 กลุ่มที่ปฏิบัติงานในคลินิกเอกชนแต่เพียงอย่างเดียว

วิเคราะห์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

และแปรผลตามเกณฑ์ของ John T. Roscoe (J.T. Roscoe, 1969 : 78-79)

ดังนี้คือ

ค่า Correlation Coefficient อยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.70 ถือว่ามีความ

สัมพันธ์ปานกลาง

ค่า Correlation Coefficient มีค่าน้อยกว่า 0.30 ถือว่ามีความสัมพันธ์ต่ำ

ค่า Correlation Coefficient มีค่ามากกว่า 0.70 ถือว่ามีความสัมพันธ์สูง

จากนั้นทดสอบสมมติฐานโดยเปิดค่า r จากตาราง (G.A. Ferguson, 1966 : 413)

2. วิธีการสัมภาษณ์และสังเกต

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ในส่วนของวิธีการสัมภาษณ์และสังเกตนั้น ผู้วิจัยได้เลือกทันตแพทย์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้ให้ข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเป็นตัวอย่างในการสัมภาษณ์และสังเกตนั้น ได้เลือกทันตแพทย์มา 10 คน โดยได้แบ่งประชากรทันตแพทย์ออกเป็น 5 กลุ่ม แล้วสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Nonproportional Stratified Random Sampling) ออกมาจำนวนกลุ่มละ 2 คน

ประชากรทันตแพทย์ในเชียงใหม่ทั้ง 5 กลุ่มนั้นคือ

กลุ่มที่ปฏิบัติงานในคณะทันตแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	จำนวน	101	คน
----------------------	-------	-----	----

กลุ่มที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐ

สังกัดกระทรวงสาธารณสุข	จำนวน	29	คน
------------------------	-------	----	----

กลุ่มที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐ

สังกัดกระทรวงอื่น ๆ	จำนวน	11	คน
---------------------	-------	----	----

กลุ่มที่ปฏิบัติงานใน โปสคลินิก

หรือ โรงพยาบาลเอกชน	จำนวน	5	คน
---------------------	-------	---	----

กลุ่มที่ปฏิบัติงานในคลินิก เอกชนอิสระ

จำนวน	16	คน
-------	----	----

ผู้วิจัยได้แบ่งทันตแพทย์ออกเป็น 5 กลุ่ม โดยแยกตามสถานที่ปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะว่าทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานในสถานที่ต่าง ๆ กันนี้ จะมีความแตกต่างกันในเรื่องของโอกาสได้รับความรู้ทางวิชาการ ข้อมูลข่าวสารการได้รับการอบรมทางวิชาการ ความจำเป็นที่จะต้องเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติม และโอกาสที่จะสัมผัสกับผู้ป่วยโรคเอดส์

All rights reserved

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การสัมภาษณ์และการสังเกตกลุ่มตัวอย่าง 10 คน ได้กำหนดหัวข้อของการสัมภาษณ์ไว้เป็นแนวทางในการซักถาม ดังนี้

1. สภาพความพร้อมของคลินิกเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์
2. ทักษะแพทย์กับผู้ป่วยโรคเอดส์
3. ทักษะแพทย์กับความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์
4. ทักษะแพทย์กับสังคม

2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการออกสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง และบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยแถบบันทึกเสียงร่วมกับการสังเกตและบันทึกในเอกสาร โดยมีระยะเวลาในการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 10 เมษายน 2535-24 กรกฎาคม 2535

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในส่วนนี้ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการสังเกต โดยใช้วิธีการอุปมาน เพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มทัศนแพทย์ทั้งหมด

วิธีการอุปมาน (Induction Approach) เป็นวิธีที่เริ่มต้นจากข้อเท็จจริง (ข้อมูล) ตามที่มีอยู่เป็นอยู่ก่อนต่อเมื่อรวบรวมข้อเท็จจริง จนเพียงพอและวิเคราะห์ผลแล้ว จึงประมวลเป็นข้อสรุป ข้อสมมติฐานหรือทฤษฎี ที่สามารถใช้ได้ครอบคลุมทั่วไป (Generalized Conclusion) (เบญจมา ยอดดำเนิน-แอ็ดติงค์ และภาณี วงษ์เอก, 2534 : 6)

3. วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวที่สำคัญ

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ให้ข่าวที่สำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยเป็นผู้คัดเลือกจำนวน 3 คน ในฐานะที่

เป็นทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียด เกี่ยวกับการวางมาตรการในการป้องกันโรคเอดส์ในงานทันตกรรม ซึ่งผู้ให้ข่าวที่สำคัญ จำนวน 3 ท่านคือ

1. อติตตสมบัติ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. รองตตสมบัติ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้รับผิดชอบงานควบคุมการติดเชื้อของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. หัวหน้าฝ่ายทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวที่สำคัญได้กำหนดแนวทางการซักถามในเรื่องความพยายามของการดำเนินงานมาตรการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อโรคเอดส์ในคลินิกทันตกรรม

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยแถบบันทึกเสียงร่วมกับบันทึกในเอกสาร โดยมีระยะเวลาในการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 10 เมษายน 2535-20 พฤษภาคม 2535

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลมาจำแนก และรวบรวมให้เป็นหมวดหมู่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved